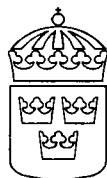

Utrikesutskottets yttrande

1992/93:UU7y

Regeringens proposition 1992/93:150 med
förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för
budgetåret 1993/94, m.m.
(kompletteringspropositionen)

1992/93
UU7y

Till finansutskottet

Finansutskottet har genom beslut den 29 april 1993 (FiU protokoll 1992/93:31, § 31.8) berett utrikesutskottet tillfälle yttra sig över proposition 1992/93:150 (kompletteringspropositionen) jämte eventuella motioner, såvitt propositionen och motionerna rör utrikesutskottets beredningsområde. Finansutskottet har genom beslut samma dag (FiU protokoll 1992/93:31, § 31.7) därutöver till utrikesutskottet överlämnat bilaga 7 i nämnda proposition jämte eventuella motioner, i vad avser avsnittet 2 Handelshögskola i Riga, Lettland. Utskottets ställningstagande beträffande Handelshögskola i Riga, Lettland, behandlas i ett särskilt betänkande, varför frågan ej vidare berörs här.

I yttrandet berör utrikesutskottet dels propositionen, dels motionerna 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 9—14 och 39—40 samt 1992/93:Fi94 (v) yrkandena 21 och 24 (delvis).

1. Propositionen

I kompletteringspropositionen (prop. 1992/93:150) behandlas, i den del som berör utrikesutskottets beredningsområde, frågan om nivån för u-landsbiståndet. Regeringen framhåller att sänkningen av biståndsramen är temporär och att biståndet så snart Sveriges ekonomi tillåter det åter skall utgöra 1 % av BNI. I beräkningarna i kompletteringspropositionens långsiktiga konsekvenskalkyl sägs att biståndet successivt skall ökas för att 1997/98 åter utgöra 1 % av BNI.

Några yrkanden framförs ej.

2. Motionerna

Yrkanden i anledning av proposition 1992/93:150 har, i vad avser frågor som hänför sig till utrikesutskottets beredningsområde, framförts i motionerna 1992/93:Fi93 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) och 1992/93:Fi94 av Gudrun Schyman m.fl. (v).

I motion 1992/93:Fi93 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) yrkas

9. att riksdagen omprövar tidigare beslut och godtar vad i motionen förordats om kraftiga besparingar i det multilaterala biståndet och sänker ifrågavarande anslag med 1,3 miljarder kronor för budgetåret 1993/94,

10. att riksdagen omprövar tidigare beslut och godtar vad i motionen förordats om kraftiga besparingar i SIDA-anslaget och sänker ifrågavarande anslag med 4,1 miljarder kronor för budgetåret 1993/94,

11. att riksdagen omprövar tidigare beslut och godtar vad i motionen förordats om kraftiga besparingar i andra biståndsprogram (BITS m.m.) och sänker ifrågavarande anslag med 1,2 miljarder kronor för budgetåret 1993/94,

12. att riksdagen omprövar tidigare beslut och godtar vad i motionen förordats om kraftiga besparingar i administrationen av biståndsprogram m.m. och sänker ifrågavarande anslag med 0,2 miljarder kronor för budgetåret 1993/94,

13. att riksdagen höjer de tidigare anslagna medlen till Baltikum och Östeuropa med 1,1 miljarder kronor för budgetåret 1993/94,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundläggande förändringar i biståndspolitik,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att SIDA, BITS och Swedecorp samt en del mindre myndigheter inom biståndsområdet läggs ihop till en ny operativ enhet,

40. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om besparingsmöjligheterna inom SIDA redan under budgetåret 1993/94.

I motion 1992/93:Fi94 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkas

21. att riksdagen beslutar att biståndsmålet för budgetåret 1993/94 skall vara 1 % av BNI,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationellt samarbete mot global arbetslöshet och fattigdom.

Utskottet

3.1 U-landsbiståndet

Utskottet har under riksmötet 1992/93 i ett yttrande och i två betänkanden behandlat frågan om enprocentsmålet för u-landsbiståndet.

Senast, i betänkandet 1992/93:UU32, anförde utskottet följande.

I utrikesutskottets yttrande till finansutskottet med anledning av proposition 1992/93:50 noterade utskottet regeringens mål att så snart som Sveriges ekonomi så tillåter åter uppnå ett u-landsbistånd som motsvarar 1 % av BNI.

I årets biståndsbetänkande (bet. 1992/93:UU15) underströk utskottet vikten av en återgång till enprocentsnivån så snart det statsfinansiella läget tillåter. Utskottet betonade vidare, att neddragningen skall ses som en tillfällig åtgärd och att en återgång till enprocentsmålet bör prioriteras.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att målet för u-landsbiståndet — 1 % av BNI — hela tiden legat fast. Vidare konstaterar utskottet, att regeringen i kompletteringspropositionen (prop. 1992/93:150) framhåller att sänkningen av biståndsramen är temporär, och att biståndet så snart Sveriges ekonomi det tillåter åter skall utgöra 1 % av BNI. I beräkningarna i kompletteringspropositionens långsiktiga konsekvenskalkyl sägs att biståndet successivt skall ökas för att 1997/98 åter utgöra 1 % av BNI.

Det i kompletteringspropositionen angivna budgetåret, 1997/98, är, enligt utskottets uppfattning, att se som en prognos. Utskottet önskar ånyo understryka att en återgång till enprocentsnivån bör prioriteras. Utskottet utgår mot denna bakgrund ifrån att en återgång görs tidigare om det statsfinansiella läget medger detta.

Utskottets ovan redovisade ställningstaganden äger alltså giltighet.

Därmed anser utskottet att motionerna 1992/93:Fi94 (v) yrkande 21 och 1992/93:Fi93 (nyd) yrkande 14 i (berörd del) bör avstyrkas.

I motion 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 9–12 föreslås omprövning av tidigare beslut rörande anvisningar av medel till anslag inom littera C. Internationellt utvecklingssamarbete. Motionärernas förslag skulle innebära en sänkning av den totala medelsramen för u-landsbiståndet.

Utskottet tog i sitt betänkande 1992/93:UU15 ställning till yrkanden som, vad avser belopp och fördelning mellan de olika anslagen på littera C, överensstämmer med de här aktuella. I samtliga fall avstyrktes därvid motionärernas förslag. Riksdagen beslöt den 28 april att bifalla utskottets hemställan i betänkande 1992/93:UU15.

Utskottets ställningstaganden i betänkande 1992/93:UU15 äger alltså giltighet.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motion 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 9–12 bör avstyrkas.

3.2 Östbiståndet

Fr.o.m. budgetåret 1992/93 har ett särskilt verksamhetsområde, littera G, upprättats för samarbetet med länderna i Central- och Östeuropa. Detta verksamhetsområde är skilt från anslaget för u-landsbistånd.

Utskottet har i sitt betänkande 1992/93:UU16 utförligt behandlat regeringens budgetproposition avseende detta samarbete (prop. 1992/93:100, bil. 4, litt. G) samt motioner väckta i anledning av propositionen. Utskottet godkände enligt betänkandet regeringens förslag till medelsramar, såväl för anslagen G 1–G 3 som för de olika anslagsposterna. Utskottet godkände vidare de riktlinjer som regeringen föreslagit för användningen av anslagen samt de principer och riktlinjer som enligt förslaget borde gälla för samarbetet med Central- och Östeuropa. Utskottet bekräftade i betänkandet sin tidigare uppfattning — som också uttrycktes i flera motioner — att samarbetet med Central- och Östeuropa inte bör jämföras med eller utgöra en del av utvecklingsbiståndet till tredje världen. Utskottet framhöll samtidigt i betänkandet att en mer grundläggande översyn av Sveriges samarbete med Central- och Östeuropa och dess organisation är påkallad.

Riksdagen beslutade den 15 april att bifalla utskottets hemställan i betänkande 1992/93:UU16.

Utskottets ställningstaganden i betänkande 1992/93:UU16 äger alltså giltighet.

Därmed anser utskottet att yrkande 13 och yrkande 14 (berörd del) i motion Fi93 (nyd) bör avstyrkas.

3.3 Organisatoriska förändringar

I motion 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 39 och 40 föreslås att ansvaret för allt svenskt statligt bistånd skall ligga på en operativ myndighet. SIDA, BITS och Swedecorp samt en del mindre myndigheter inom biståndsområdet bör därför läggas samman. Det framhålls att redan för budgetåret 1993/94 bör kostnaderna för SIDA kunna halveras till ca 150 miljoner kronor. Motionärerna hänvisar i sammanhanget till motion 1992/93:U266.

Utskottet noterar att de här aktuella förslagen också berördes i motion 1992/93:U265. Förslagen behandlades av utskottet i betänkande 1992/93:UU15. Utskottet ansåg därvid att de föreslagna förändringarna ej borde ifrågakomma. Utskottets ställningstaganden bekräftades av riksdagen genom beslut den 28 april 1993.

Utskottets tidigare ställningstaganden äger alltså giltighet.

Därmed anser utskottet att motion 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 39 och 40 bör avstyrkas.

3.4 Internationellt samarbete mot global arbetslöshet

I motion 1992/93:Fi94 (v) yrkande 24 framhålls att det är nödvändigt att åstadkomma ett vidgat internationellt samarbete mot global arbetslöshet och fattigdom. Sverige bör — bl.a. på basis av besluten vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro — verka för nya och mer rättvisa regler för Valutafondens och Världsbankens agerande. I yrkandet behandlas även övernationella stimulanspaket mot arbetslösheten m.m.

Utskottet har under en följd av år (senast i bet. 1992/93:UU15) behandlat motioner som i likhet med motion Fi94 (yrkande 24) framfört synpunkter på bl.a. Världsbankens regelsystem och agerande. Utskottet har också i skilda sammanhang (bl.a. i bet. 1992/92:UU15 samt i utskottets yttranden 1992/93:UU2y och 1992/93:UU6y) redovisat vad som från svensk sida görs för att följa upp det handlingsprogram, Agenda 21, som antogs vid Riokonferensen.

Utskottet har därvid erinrat om att Sverige i sitt samarbete med Världsbanken under lång tid har understrukt behovet av långsiktighet samt att hänsyn bör tas till de sociala och miljömässiga dimensionerna. Världsbanken har också på senare tid kommit att tillmäta dessa aspekter allt större vikt. I Världsbankens "World Development Report" för år 1990 uppmärksammades fattighedsfrågorna särskilt och 1992 års rapport ägnades miljöfrågorna och sambandet mellan miljö, fattigdom och befolkning.

Världsbanken antog 1991 en strategi för att genom olika insatser söka minska fattigdomen. Denna strategi innefattar såväl direkta projektinsatser för fattiga grupper för att skapa sysselsättning och förbättra tillgången på hälsovård och utbildning som krav på att fattigdoms- och fördelningsaspekter beaktas i den övergripande ekonomiska planeringen. I utformningen och antagandet av denna strategi har Sverige och Norden varit pådrivande.

Utskottet framhöll, mot denna bakgrund, i sitt betänkande 1992/93:UU15, som riksdagen biföll den 28 april i år, att återhämtning ur en ekonomisk krissituation endast kan bli hållbar om de bakomliggande orsakerna till problemen undanröjs. Utskottet ansåg att det för flertalet u-länder har visat sig att ekonomisk-politiska reformer och institutionella förändringar för att öka tillväxt och export har gett det bästa resultatet, samt att även de sociala sektorerna gynnas genom den generella förbättringen, som är det eftersträlvade målet.

Utskottet vidhåller denna bedömning.

Med det anförda anser utskottet att motion 1929/93:Fi94 (v) yrkande 24 i den del som berör utrikesutskottets beredningsområde bör besvaras.

Stockholm den 12 maj 1993

På utrikesutskottets vägnar

Alf Wennerfors

I beslutet har deltagit: Alf Wennerfors (m), Maj Britt Theorin (s), Karl-Erik Svartberg (s), Inger Koch (m), Margareta Viklund (kds), Lars Moquist (nyd), Viola Furubjelke (s), Berndt Ekholm (s), Peeter Luksep (m), Birgitta Hambræus (c), Hadar Cars (fp), Sture Ericson (s) och Eivor Husing (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bertil Måbrink (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande meningar

Lars Moquist (nyd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "(berörd del) bör avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i de synpunkter på nödvändigheten att förändra inriktning och nivå på det svenska biståndet som förs fram i motionerna 1992/93:Fi93 yrkande 14 (nyd). Motionärerna pekar med all rätt på att det är orimligt att i ett läge då underskottet i statsbudgeten beräknas uppgå till 162 miljarder kronor fortsätta att lämna ett bistånd om 0,93 % av BNI. Enligt utskottets mening bör Sverige ha det av FN fastställda målet om 0,7 % av BNI som ett långsiktigt riktmärke för

biståndet. Denna nivå är det inte möjligt att uppnå i dagens läge med den svåra ekonomiska situation som landet befinner sig i. Utskottet anser alltså att det samlade svenska biståndet — u-landsbiståndet och samarbetsbiståndet till Central- och Östeuropa — skall uppgå till drygt sju miljarder kronor, dvs. något mer än 0,5 % av BNI.

Utskottet instämmer också i motionärernas uppfattning att det svenska biståndet mera skall inriktas på hjälp och bistånd till länder i vår närhet. Stödet till skuldlättnadsåtgärder bör slopas och överenskommelser främjas mellan givar- och mottagarländer om avskrivning av utvecklingsländernas skulder. Sverige bör också i internationella fora verka för ökad internationell frihandel. Genom ökad frihandel hjälper man verkligen fattiga länder att komma bort från fattigdom och biståndsberoende och främjar samtidigt en ekonomiskt hållbar utveckling.

Med det anförda anser utskottet att motion 1992/93:Fi93 yrkande 14 i berör del bör tillstyrkas samt att motion 1992/93:Fi94 yrkande 21 bör avstyrkas.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet tog" och slutar med "9—12 bör avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser med anledning av motionen att riksdagen bör ompröva tidigare beslut och förordna kraftiga besparingar. Anslaget till det multilaterala biståndet bör sänkas med 1,3 miljarder kronor för budgetåret 1993/94.

Vidare förordar utskottet en sänkning av anslagen till SIDA med 4,1 miljarder kronor för budgetåret 1993/94, till Andra biståndsprogram med 1,2 miljarder kronor för budgetåret 1993/94 samt till administration med 0,2 miljarder kronor för budgetåret 1993/94.

Med det anförda anser utskottet att motion 1992/93:Fi93 yrkandena 9—11 bör tillstyrkas.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har i" och slutar med "(nyd) bör avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Utskottet tvingas med beklagande konstatera att regeringen ännu inte vidtagit en omorientering av biståndet från Afrika, Asien och Latinamerika till Central- och Östeuropa, inkl. Baltikum. Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motion 1992/93:Fi93 (nyd) yrkandena 13 och 14 (i berörd del), nämligen att en större andel av Sveriges bistånd inom C- och G-anslagen borde ges till länder i vårt närområde.

Utskottet föreslår att Sveriges bistånd till Baltikum, Central- och Östeuropa höjs med 1 100 miljoner kronor.

Med det anförda anser utskottet att motion 1992/93:Fi93 yrkandena 13 och 14 (i berörd del) bör tillstyrkas.

Meningsyttring av suppleant

1992/93:UU7y

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Bertil Måbrink (v) anför:

Vänsterpartiet anser att riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna att enprocentsmålet för biståndet skall återställas från och med budgetåret 1994/95.

